

این کتاب با حمایت
معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
به چاپ رسیده است

حیدر، اسد، ۱۹۱۱-۱۹۸۰ م. امام صادق (علیه السلام) و مذاهب اهل سنت / اسد حیدر؛ مترجم: رضی الدین حاجی زاده. قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۰. ۴۴۰ ص - (دانشگاه ادیان و مذاهب: ۸۸)

شابک دوره
ISBN: 978-964-8090-90-1 جلد اول
ISBN: 978-964-8090-82-6 جلد دوم
ISBN: 978-964-8090-83-3 جلد سوم
ISBN: 978-964-8090-84-0 جلد چهارم
ISBN: 978-964-8090-85-7 جلد پنجم
ISBN: 978-964-8090-86-4 جلد ششم
ISBN: 978-964-8090-87-1 جلد هفتم
ISBN: 978-964-8090-88-8 جلد هشتم
ISBN: 978-964-8090-89-5

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
هر جلد مترجم متفاوت دارد.
نمایه.

۱. جعفرین محمد (علیه السلام)، امام ششم، ۸۳-۱۴۸ق. — سرگذشت نامه. ۲. شیعه امامیه — دفاعیه و ردیه ها. ۳. اهل سنت — دفاعیه و ردیه ها. الف. حاجی زاده، رضی الدین، مترجم ب. دانشگاه ادیان و مذاهب. ج. عنوان.

۲۹۷/۹۵۵۲
۲۳۶۳۱۳۸

BP ۴۵ / ح ۹ الف ۸۰۴۱

۱۳۹۰

کتابخانه ملی ایران

اسد حیدر

یا مقلد علامہ سید جعفر مرتضیٰ عاملی
ترجمہ رضی الدین حاجی زادہ

کاری از حلقہ ترجمہ مرآت

اشارات
دانشگاه ادیان و مذاهب

۸۸

امام صادق علیه السلام و مذاهب اهل سنت (جلد پنجم)

- مؤلف: اسد حیدر
- مترجم: رضی الدین حاجی زاده
- سرویراستار: احمد شهدادی
- ناشر: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب
- نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۰
- چاپ: نگارش
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- قیمت دوره ۸ جلدی: ۶۰۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۹۰-۸۶-۴
- حق چاپ و نشر محفوظ است.

● مراکز پخش:

تهران، خ حافظ، نرسیده به چهارراه کالج، نیش کوچه بامشاد، شماره ۴۰۹،
پکتا (پخش کتب اسلامی و انسانی) تلفن: ۵ - ۸۸۹۴۰۳۰۳ (۰۲۱)
قم، پردیسان، روبه روی مسجد امام صادق (ع)، دانشگاه ادیان و مذاهب.
تلفن: ۱۳ - ۲۸۰۲۶۱۰ (۰۲۵۱)، نمابر: ۲۸۰۳۱۷۱ (۰۲۵۱)

www.urd.ac.ir press@urd.ac.ir www.adyan-eshop.ir

فهرست مطالب

۱۹	مقدمه
۲۵	از واقعیت تا خیال
۳۰	آرای شرق شناسان درباره تشیع
۳۵	تشیع و ایرانیان
۴۷	شیعه و شرق شناسان
۴۴	دکتر شبلی و شیعه
۴۷	بررسی اشتباهات نویسندگان
۵۱	همراه با نویسندگان فرق
۵۲	مهم ترین منابع
۶۵	امام صادق <small>علیه السلام</small> تاریخ رنج ها و مصائب
۶۷	منصور و امام صادق <small>علیه السلام</small>
۸۱	گوشه هایی از اخلاق و آداب امام صادق <small>علیه السلام</small>
۸۳	پیش گفتار
۸۴	رهنمودها
۸۶	کلمات حکمت آمیز
۹۰	ویژگی ها
۹۲	از کتاب الامام الصادق
۹۵	اخلاص
۹۷	ژرفای بینش و نیروی تشخیص

۹۸	بدیهه گویی
۹۹	صبر و استقامت
۱۰۰	بخشندگی
۱۰۱	شکیبایی و بزرگواری
۱۰۳	شجاعت
۱۰۴	هوشمندی
۱۰۵	ابهت
۱۰۶	نتیجه گیری و تحقیق
۱۱۲	دیدار با استاد ابوزهره در کتاب «الامام الصادق <small>علیه السلام</small> » بخش نخست
۱۱۵	مقدمه
۱۲۰	کتاب الامام الصادق
۱۲۱	آغاز سخن
۱۲۳	نقد و بررسی
۱۳۰	مقدمه استاد ابوزهره
۱۳۱	نقد
۱۳۵	خانه امام صادق <small>علیه السلام</small> از سال ۸۰ قمری تا سال ۱۴۸ قمری
۱۳۵	خانه ایشان
۱۳۷	این داستان
۱۴۲	استادان
۱۴۴	نقد
۱۴۵	روایت
۱۴۹	ما می گوئیم
۱۵۰	ادامه سخن
۱۵۱	«اگر آن دو سال نبود، نعمان هلاک می شد»
۱۵۲	منبع

۱۵۳	پس از آن می‌گوید
۱۵۶	سخنی دیگر
۱۵۷	درباره انحراف
۱۵۹	مختار ثقفی
۱۶۳	کیسانیه
۱۶۳	ما می‌گوییم
۱۶۶	امام صادق و دانش
۱۶۷	سخن صریح
۱۶۹	دانش مدینه
۱۷۱	سخن ما
۱۷۳	فقه‌های هفت‌گانه
۱۷۶	چند یادآوری
۱۷۹	دیدار با استاد ابوزهره در کتاب «الامام الصادق <small>علیه السلام</small> بخش دوم
۱۸۱	نظریات امام صادق <small>علیه السلام</small>
۱۸۶	حدیث ثقلین و سلسله سند آن
۱۸۷	۱. صحیح مسلم
۱۸۷	۲. صحیح ترمذی
۱۸۸	۳. المسند
۱۸۸	۴. المستدرک
۱۸۹	۵. تفسیر ابن کثیر
۱۹۰	۶. الصواعق
۱۹۰	۷. الجامع الصغير
۱۹۰	۸. المواهب اللدنیة
۱۹۴	حدیث ثقلین در لغت
۱۹۵	اهداف مؤلف از تشکیک در روایات

۱۹۸	جهتی دیگر برای تشکیک در روایات
۱۹۸	متن روایت
۲۰۱	چکیده سخن
۲۰۴	پیرامون صحابه
۲۰۶	دیدگاه شیعه درباره صحابه
۲۱۲	مناقشه با ابوزهره درباره صحابه
۲۱۸	آیه ولایت
۲۲۳	فقه امام صادق <small>علیه السلام</small>
۲۳۰	سند روایت
۲۳۳	حدیث اول
۲۳۳	حدیث دوم
۲۳۴	حدیث سوم
۲۳۵	حدیث چهارم
۲۳۶	ختم سخن
۲۴۱	فقه اسلامی در میان شیعه و اهل سنت
۲۴۳	فقه اسلامی در میان شیعه و اهل سنت
۲۵۰	اختلاف فقها در فتوا
۲۵۰	ابوحنیفه
۲۵۱	مالک بن انس
۲۵۱	امام شافعی
۲۵۲	احمد
۲۵۲	ابن تیمیه
۲۵۳	اختلاف میان مذاهب
۲۵۷	ظهارت وضو، غسل، تیمم
۲۶۱	وضو

۲۶۱	واجبات
۲۶۲	شستن صورت
۲۶۴	شستن دست‌ها
۲۶۵	مسح سر
۲۶۷	پاها
۲۷۰	جصاص
۲۷۱	ابراهیم حلبی
۲۷۲	ابن حزم
۲۷۲	روایات
۲۷۷	مسح کشیدن بر کفش
۲۸۴	مسح گوش‌ها
۲۸۷	مسح بر عمامه
۲۸۹	مسح برگردن
۲۹۰	موالات
۲۹۱	ترتیب
۲۹۴	نواقض وضو
۲۹۵	خواب
۳۰۱	شک
۳۰۳	سنن یا مستحبات
۳۰۳	شیعه
۳۰۴	حنفیه
۳۰۴	مالکیه
۳۰۵	شافعیه
۳۰۵	حنابله
۳۰۶	فرع
۳۰۸	غسل و تیمم

۲۰۸	جنابت
۲۰۹	واجبات غسل
۲۱۲	غسل
۲۱۴	احکام
۲۱۷	غسل حیض
۲۲۲	احکام
۲۲۶	استحاضه
۲۳۰	نفاس
۲۳۵	غسل میت
۲۳۵	۱. کیفیت غسل
۲۴۱	۲. غسل مس (لمس) میت
۲۴۴	نماز
۲۴۷	تیمم
۲۴۷	شرایط و اسباب تیمم
۲۵۰	چگونگی تیمم
۲۷۲	پاک کننده‌ها
۲۷۷	استحاله (تبدیل ماهیت)
۲۸۰	نماز
۲۸۱	مقدمه
۲۸۸	قبله
۴۱۱	نمایه‌ها
۴۱۱	نمایه آیات
۴۱۲	نمایه اعلام
۴۳۱	نمایه کتاب‌ها

پیش‌گفتار

اکنون برآنیم که این جلد، یعنی جلد پنجم، را به مهم‌ترین مسائل فقهی اختصاص دهیم و برای خواننده تصویر زنده و روشنی ارائه کنیم تا اختلافات موجود میان شیعه و سنی و میان خودِ مذاهب سنی و حتی میان منتسبان به یک مذهب را برای ما آشکار سازد. برخی از این اختلافات موافق با پیشوای هر مذهب و برخی مخالف با اوست. این امر نشانه آزادی رأی و عدم التزام به پیروی از رئیس مذهب و نیز پیش از تحمیل ممنوعیت سیاسی در وجوب پیروی از گفته‌های سران مذاهب است. موضوع این کتاب به این امور نیازمند است تا بتواند بر مهم‌ترین بخشی که باید از آن تصویری واقعی برای بررسی موضوعی گرفته شود اشراف یابد تا پیچیدگی‌هایی که آن را در بر گرفته روشن شود و دشواری‌هایی که آن را فرا گرفته مشخص گردد. آن بخش نیز اختلاف شیعه و سنی در فقه است. یکی از نتایج کج فهمی‌ها این است که گفته می‌شود تشیع و تسنن در فقه به کلی از هم جدا هستند و فقه اسلامی فقط برای مذاهب چهارگانه است. همه این سخنان نتیجه تعصب و نادانی به حقیقت امر است. برای دین چیزی زیانبارتر از تعصب و برای خرد چیزی ویرانگرتر از کج فهمی نیست. به همین سبب، بزرگ‌ترین هدف من رسیدن به بررسی فقه مذاهب برای تبیین میزان اختلاف بین مذاهب سنی و شیعه بود. هر بار که به تلیخیص بررسی تاریخی درباره شخصیت سران مذاهب و آگاهی یافتن از عوامل رواج مذاهب آنان می‌پرداختم، موضوع را پیش رویم گسترده و نیازمند شرح افزون‌تر می‌یافتم. به همین دلیل، بسیاری چیزها را به دلیل عدم اهمیت و رعایت اختصار و برای رسیدن به هدف

مورد نظر پشت سرها کردم و به آنها نپرداختم و بسیاری از آنها را نیز در سبد کاغذ باطله انداختم.

هنگامی که در حال آماده سازی دست نویس این جلد برای چاپ بودم، اخبار کتاب زندگی امام صادق علیه السلام به دستم رسید که نویسنده آن استاد محمد ابوزهره، دانشمند مشهور مصری و دارای تألیفات ارزشمند و پژوهش های گسترده، به ویژه در مورد مطالب مربوط به موضوع مذاهب چهارگانه، بود. او درباره این موضوع کتاب نوشته و آن را انتشار داده است و من او را فردی بزرگ می شمردم و زحمات و کوشش های او را ارج می نهادم.

مدتی پس از انتشار این کتاب، آن را با دقت و تدبر، نه با نگاهی سطحی که خواننده را از هدف نویسنده و خواسته های او دور می کند، مطالعه کردم. در کتاب مواضع و ایستگاه ها درنگی بود که نمی شد بدون اظهار نظر از آن گذشت. از آنجا که موضوع پژوهش استاد ابوزهره مستقیماً به موضوع این کتاب مرتبط می شود، آن اظهار نظرها را در این جلد آورده ام.

شایسته ذکر است که تمام آنچه را باید بر سر آن مناقشه و اظهار نظر شود، در اینجا نیاورده ام، زیرا افزون بر محتویات یک جلد است این جلد خلاصه بحث در مورد چیزهایی است که در آن اختلاف یا اتفاق وجود دارد. خوانندگان پس از این در مقدمه، آن گونه که موضوع ایجاب می کند، به این نکته آگاهی خواهند یافت. ما در تمامی مجلدات نیز همین شیوه را در پیش گرفته ایم. از خداوند یاری می طلبم و بر او توکل می کنم و او مرا بسنده و بهترین سرپرست است.